

DE DUINEN VAN SIX

door COR TEN HAAF EN NICO JONKER

Ten noorden van Egmond aan Zee ligt een ruim 300 ha groot duinterrein dat in bezit is van de erven van Jhr. Six van Wimmenum. In het westelijk en zuidelijk deel vinden verblijfsrecreatie en kleinschalige agrarische activiteiten plaats. Het noordelijk en middenge-deelte is weinig aangetast en verboden terrein; door de strenge be-waking komen er maar weinig mensen.

Het gebied is daardoor niet erg bekend maar tijdens de provincia-le milieu-inventarisatie bleek dat deze onbekendheid niet terecht is. Dit was voor ons reden om de duinen van Six eens uitgebreid on-der de aandacht te brengen.

LANDSCHAP

De duinen van Six bestaan voornamelijk uit Jonge Duinen, die waarschijnlijk pas na de 12e eeuw gevormd werden. Ook Oude Duinen zijn aangetroffen, o.a. in blootgespoelde profielen aan het strand en bij ondiepe borin-gen in valleien vlak achter de zeereep. Het gebied is geomorfo-logisch in drie zônes te verde-len (zie kaartje A). De binnen-duinzône is waarschijnlijk in de 12e à 13e eeuw gevormd. De bin-nenduinreeks vertoont kenmerken

van een zgn. *loopduinreeks**. Typerend voor dit soort duinen zijn de flauw oplopende loef-zijde en de steile lijzijde. Bij de duinen van Six vormt de stei-le lijzijde de feitelijke binnen-duinrand.

Het middengebiet is later ge-vormd, vermoedelijk tussen de 14e en 17e eeuw en bestaat uit een zgn. *kamduinreeks**. In de kamduinreeksen zijn parabool-strukturen herkenbaar. Aan de zuidzijde van deze strook ligt een samengestelde *uitblazings-vallei**. In de derde, meest wes-

De duinen van Six vormen een onbekend, doch waardevol natuur-gebied, waar beperkte verblijfs-recreatie en kleinschalige land-bouw niets aan af doen. Het la-biele evenwicht tussen mens en natuur dreigt echter verstoord te worden door woningbouw, een strandweg, fietspaden en aardgas-winning. Daar komt dan nog bij dat het gebied misschien nog eens van eigenaar verandert, met alle gevolgen voor het beheer vandien.

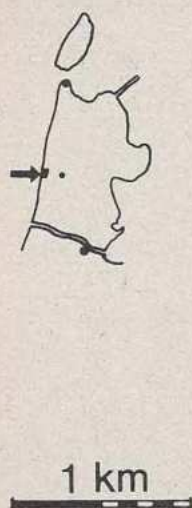
Cor ten Haaf en Nico Jonker, leden van de Werkgroep Duin en Kust, kennen het gebied als wei-nig anderen. Zij doen een boekje open over de waarden en de be-dreigingen. Voor hun artikel hebben ze gebruik gemaakt van gegevens van de provinciale mi-lieu-inventarisatie. De inter-pretaties en de in dit artikel gepresenteerde konklusies komen voor rekening van de auteurs.

Red.

* zie o.m. Duinen en Duinval-leien (1)

Zomerhuisjes en boerenbedrijf drukken een belangrijk stempel op de Six-duinen (foto Cor ten Haaf)

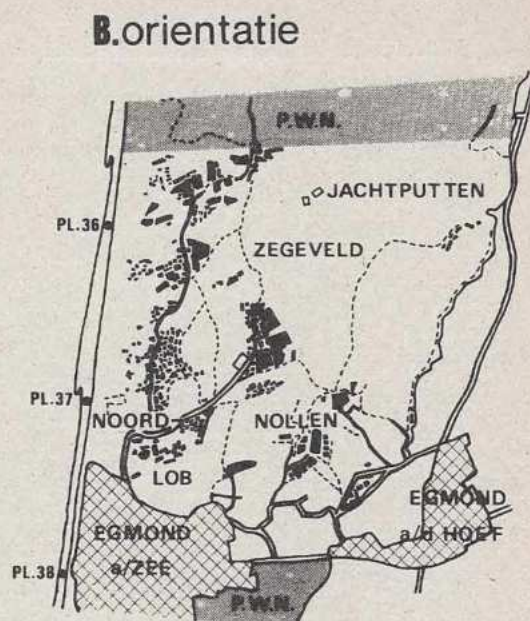
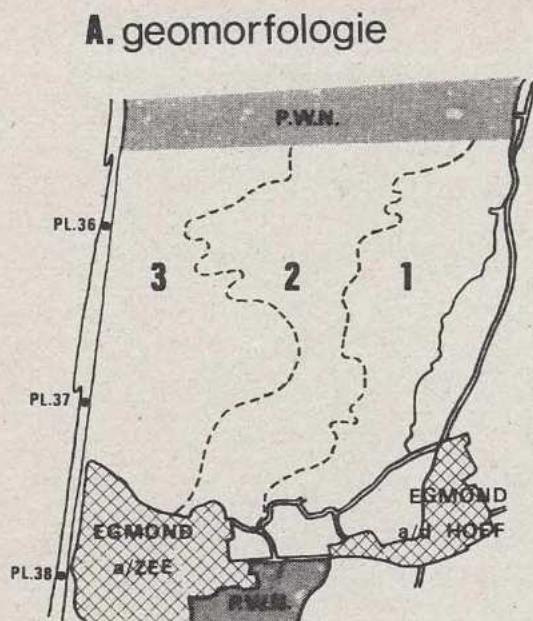

LEGENDA

— VERHARDE WEGEN
 --- ONVERHARDE WEGEN EN PADEN

■ ANDER DUINGEBIED
 --- GEOMORFOLOGISCHE GRENS

☼ CULTUURLANDJES
 ▨ AANEENGESLOTEN BEBOUWING

Kaarten A en B. Geomorfologische en geografische situatie van de duinen van Six

telijke en laatstgevormde zône vinden we behalve de zeereep, een aantal paraboolstructuren met bijbehorende enkelvoudige uitblazingsvalleien.

In zijn geheel worden de duinen van Six gekenmerkt door relatief kleine valleien en steile smalle duinrichels, dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de iets noordelijker gelegen Schoorlse duinen, waar grote loopduinen en uitgestrekte valleien het beeld bepalen. De oorzaak hiervan is vermoedelijk het veel hogere kalk- en mineraalgehalte van het moeder materiaal (de duinen van Six liggen in het Duindistrikt), waardoor plantengroei een betere kans heeft gehad om het zand vast te houden. De verstuiwingen zijn dan ook minder massaal geweest dan in de Schoorlse duinen. Vergeleken met de Schoorlse duinen is ook de kustafslag vrij beperkt geweest. De zeereep week de afgelopen drie eeuwen enkele honderden meters terug, terwijl dit bij Camperduin meer dan vijfhonderd meter betrof.

Voor al na 1800 zijn langs de gehele Nederlandse kust pogingen gedaan om het duin een "nuttige" bestemming te geven. Soms lukte dit goed zoals bijvoorbeeld bij de waterwinning; in andere gevallen ook wel minder, zoals bij ontginningen tot cultuurland. Meestal bleken deze ontginningen

tot bouw- en grasland op den duur niet rendabel en werden weer verlaten. De duinen van Six vormen hierop een uitzondering. In veel valleien vinden we een rijke verscheidenheid aan cultuurlandjes, waarvan een groot deel nog in gebruik is. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk dat de grondwaterstand hier minder sterk gedaald is dan elders en men dus nog van een goede vochtvoorziening voor het gewas verzekerd is. Verder speelt traditie vermoedelijk een rol: Egmond is lange tijd een geïsoleerd zeedorp geweest. De meeste tuinders en boeren zijn niet afhankelijk van wat hunduinlandjes opbrengen. Het gaat vaak om bijverdiensten of om het kweken van wat groente voor eigen gebruik. De variatie in grondgebruik is groot, men verbouwt er o.a. groenten, fruit, bloemen en bolgewassen, en er wordt beweide met rundvee, paarden, geiten en schapen. Al met al vormen de duinen van Six een levend monument voor de hardnekkige pogingen van onze voorouders om de "wildernis" ten nutte te maken, en zijn landelijk gezien, het best bewaarde voorbeeld van het zgn. *zeedorpenland-schap*. De meeste cultuurlandjes werden na 1900 aangelegd.

Ook op andere, vaak minder gunstige wijze heeft de mens invloed gehad op de duinen van Six. In 1964 is midden in het

gebied naar gas geboord, waarbij een weg en een boorplatform zijn aangelegd, die het gebied nog steeds ontsieren. In het zuidelijke terreingedeelte zijn, vooral na de 2e wereldoorlog, een groot aantal zomerhuisjes gebouwd. In de zomer is de betredingsdruk hier zeer groot, waardoor veel stuifplekken ontstaan. Om deze vast te leggen wordt soms "vreemd" materiaal, zoals slootbagger aangevoerd. Verder werden verspreid door het terrein enkele kleine denbos-sen aangelegd, waarschijnlijk in de dertiger jaren. Ook in natuurlijke loofbosjes, in en rond het Zegeveld zijn naald- en loofbomen bijgeplant. Recent zijn in het grootste bos twee vijvers uitgegraven, ten behoeve van de eendenjacht.

Zoals eerder vermeld is de grondwaterstand in het gebied niet sterk gedaald. Het rapport van TNO-Duinvalleien zegt hierover: "De grondwaterstand in dit gebied is sinds de eeuwwisseling met enige decimeters à een halve meter gedaald. De belangrijkste oorzaak van deze daling is waarschijnlijk de toegenomen verdamping door de begroeiing. Daarnaast speelt aan de binnenduintrand en in het midden van het duinmassief de polderpeildaling van direct achter de binnenduintrand gelegen polders een rol. Direct ten noorden

van Egmond aan Zee wordt enige daling van de grondwaterstand veroorzaakt doordat een deel van de neerslag die op wegen en gebouwen valt wordt afgevoerd. Mogelijk speelt ook de waterwinning door een twintigtal bollentelers aan de binnenduintrand een rol" (2). Vermeldenswaard is verder dat de gemeente Egmond aan Zee van 1914 tot 1961 direkt ten noorden van het dorp grondwater heeft gewonnen.

FLORA EN VEGETATIE

Duingraslanden

Meer dan 60% van de duinen van Six zijn met deze vegetaties bedekt. Ze worden voor het grootste gedeelte gevormd door soorten van *droge neutrale graslanden*, die we tot het Duinviooltjesverbond kunnen rekenen. In het vroege voorjaar wordt de bodem gekleurd door de bloemetjes van winterannuellen, w.o. Kandelaaertje, Vroegeling en Zanddoddegras. Wat later in het seizoen wordt het aspect overgenomen door o.a. Echt walstro, Kleine bevernel, Grote wilde tijm en Duinviooltje. Vooral langs de zuid- en westrand van het gebied wordt dit assortiment nog aangevuld met Kruipend stalkruid, Lathyrus- en Smalbladige wikke, Walstrobremraap en Oorsilene. Met name in deze omgeving vinden we ook een aantal planten van *kalkgraslanden*, w.o. Echt bitterkruid, Driedistel en Zachte haver. Vooral tussen de Duinroosjesvegetaties, die in de noordoosthoek aanzienlijke oppervlakten bedekken, komen een aantal soorten van droge zure graslanden regelmatig voor. Opmerkelijk is het frekwent voorkomen van een aantal planten van *vochtige, bemeste graslanden*: Glad walstro, Zachte dravik en vooral in het zuidwesten, Peen, Gewoon duizendblad en Reukgras. De nabijheid van de cultuurlandjes zal hier niet vreemd aan zijn.

Een aantal soorten zijn uitsluitend of voornamelijk op de veelal dicht met Kruipwilg en Eikvaren begroeide *noordhellingen* te vinden. Op kalkrijke en neutrale plaatsen zijn dat Kleine steentijm, Wondklaver en Muizeoor. Op ontkalkte gedeelten: Hondsviooltje, Rozenkransje, Stijve ogentroost, Gewone vleugeltjesbloem, Rondbladig wintergroen en op enkele plaatsen zelfs Kraaiheide.

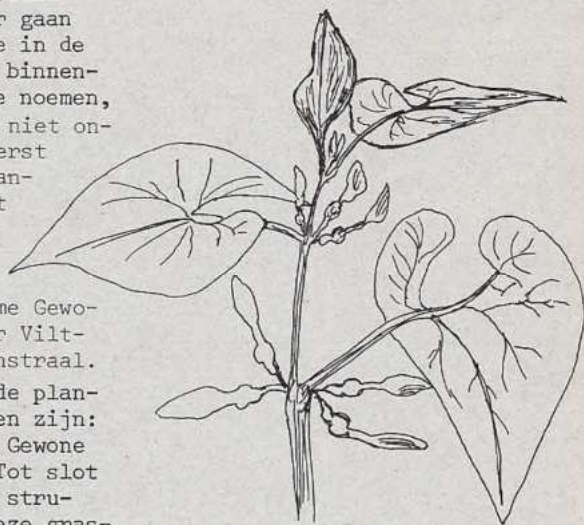
Tot zover de duingraslanden die niet sterk door de mens beïnvloed zijn, hiermee zijn we er echter nog niet. De vele *cultuurlandjes* in de duinen van Six zijn in verband met de gunstige waterhuishouding altijd in de diepste valleigedeelten aangelegd. In de loop van vele tientallen jaren zijn deze landjes door bemesting belangrijk voedselrijker geworden dan de hoger liggende omringende gronden. Juist de diepe ligging heeft ervoor gezorgd dat deze voedselverrijking geen nivellerende invloed op de vegetatie heeft gehad. De bovenliggende, voedselarme situatie domineert, in samenspel met de zwaarte-kracht, over de lageregelegen voedselrijke gronden. Hierdoor zijn in een brede zone rond de cultuurlandjes "divergente" grensmilieus ontstaan, waarin de vegetaties gekenmerkt worden door soortenrijkdom en het beperkte aantal individuen van deze soorten. Het geheel wordt bovendien nog afgewisseld door betredings- en vochtgradiënten. Een van de meest karakteristieke vegetatietypen van deze overgangszones is de Kraailook-associatie, die we vooral rond cultuurlandjes langs de binnenduintrand aantreffen. Naast de onkruiden Akkerwinde, Vlasbekje, Zeepkruid en Gewone paardebloem vinden we hier Pijpbloem, Kraailook, Wilde asperge, Oorsilene, Kegelsilene en de vivipare vorm van Knolbeemdgras, waarvan de aartjes tot spruiten uitlopen. Pijpbloem gedraagt zich hier als echte zoomplant, zij groeit op de overgang van duingrasland naar bos. Het zou te ver gaan alle andere planten, die in de duingraslanden langs de binnenduintrand voorkomen op te noemen, een aantal mogen echter niet onvermeld blijven. Allereerst planten van droge graslanden, Ruw gierstgras, dat vaak in een smalle zone rondom de cultuurlandjes groeit; de elders in Noord-Holland zeldzame Gewone kruisdistel en verder Viltganzerik en Scherpe fijnstraal.

Een aantal voorkomende planten van kalkrijke ruigten zijn: Zwenkdravik, Stalkaars, Gewone ossetong en Wegdistel. Tot slot nog een aantal zoom- en struweelplanten die we in deze graslanden tegenkomen: Heggerank, Hemelsleutel en Gewone vogelmelk.

Meer naar de zeekant en het zuidelijke terreingedeelte zijn weer andere vegetaties karakteristiek voor de zones rondom de cultuurlandjes. Direkt rond en ook wel op verlaten akkertjes treffen we een groot aantal onkruiden en storingsplanten aan, waarvan we er slechts enkele noemen: Kromhals, Grote teunisbloem, Avondkoekoeksbloem, Rode-, Zeegroene- en Stippelganzevoet, Hongaarse raket, Boerenwormkruid, Akkerviooltje en Ruige klaproos.

In dezelfde zone vallen ook een aantal *zeeduinplanten* op, waaronder Zandhaver, Schermhavikskruid, Zeeraket en Blauwe zeedistel. De laatste begeleidt de cultuurlandjes tot bijna twee kilometer landinwaarts. De *dynamiek*, veroorzaakt door agrarische activiteit vervangt hier waarschijnlijk de invloed van de zee.

Wat verder van de landjes verwijderd, maar nog duidelijk binnen de invloedssfeer, maken deze ruderales vegetaties plaats voor begroeiingen van *schrallere bodem*. Hier is de associatie van Duinsterretje en Zanddoddegras het best ontwikkeld. Naast beide naamgevende soorten komen Kegel-silene, Kleverige reigersbek, Zachte ooievaarsbek en Knolboterbloem talrijk voor. Daarbij komen een aantal soorten uit de associatie van Wondklaver en Nachtsilene, en wel Bitterkruid met zijn zeldzame parasiet de Bitterkruidbremraap, Bosaardbei, Nachtsilene en Wondklaver. Dit geheel wordt afgewisseld door begroeiingen van planten en vochtige tot natte *bemeste gras-*

Pijpbloem, hier en daar voorkomend langs bosranden.

landen, waaronder Aarda ker, Beemdkroon, Grote ratelaar, Gewone veldsla en Hazepootje. Het is niet moeilijk voor te stellen hoe bloemrijk deze vegetaties tussen mei en augustus zijn.

De zeereep

De ongeveer twee kilometer langs de zeereep is begroeid met soorten van het Helm-verbond. Aan de lijzijde zijn het vooral Blauwe zeedistel, Zandhaver, de "zeevorm" van Akkermelkdistel, Rood zwenkgras en op een enkele plaats Zeewinde die de Helmvegetaties afwisselen. Ook een aantal reeds besproken graslandsoorten, w.o. de Bitterkruidbremraap, vinden we hier weer terug. Verder komt de normaal meer aan bos gebonden Breedbla-

dige wespenorchis regelmatig voor. De zware stormen van de afgelopen jaren hebben plaatselijk voor wat kustafslag gezorgd. Als de afslagplekken een tijd niet meer overspoeld worden, raken zij begroeid met Bies-tarwegras, waartussen op plaatsen waar een vloedmerk is achtergebleven een aantal soorten uit het Loogkruid-verbond een kans krijgen. Het zijn de goed aan dit dynamische milieu aangepaste Zeepostelein, de Zeeraket en het Loogkruid.

Vochtige vallei-vegetaties

Zoals al eerder werd opgemerkt zijn juist de diepste valleigedeelten ontgonnen tot cultuurland. Gevolg is, dat bijna nergens in de duinen van

Six natuurlijke vochtige vallei-vegetaties te vinden zijn. Er valt slechts naar te gissen hoe deze begroeiingen er voor de ontginning uitzagen, gegevens uit die periode ontbreken namelijk.

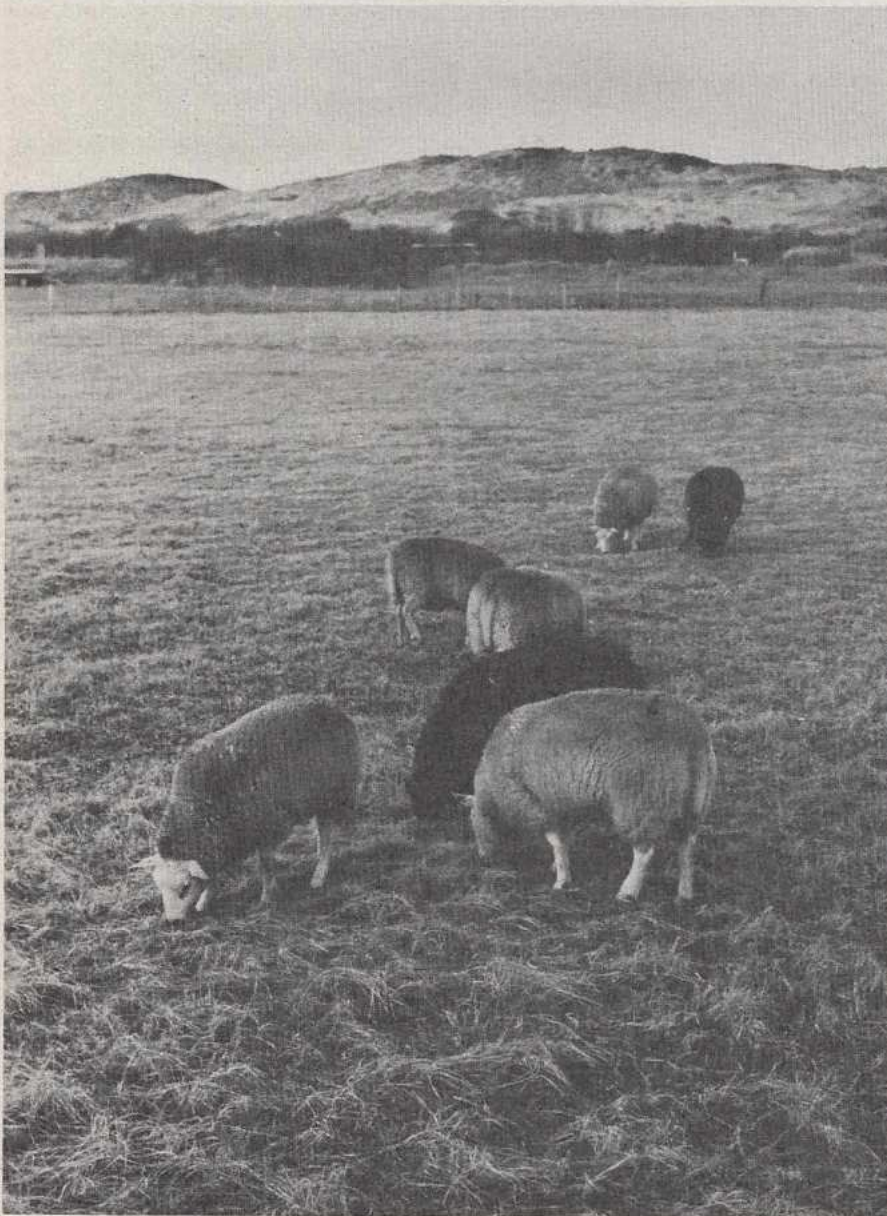
Enkele schamele restanten vinden we in het niet ontgonnen Zegeveld. Naast freatofyten* van *voedselrijke* bodem, waaronder Riet, Waternavel, Kattestaart, Kale jonker, Blauw glidkruid en Galigaan, treffen we hier een aantal *heide- en veenplanten*, die enige aanwijzing geven omtrent de vroegere situatie. Tussen Kruipwilg groeit Zeegroene-, Blauwe- en Drienerfzegge, het varentje Addertong, Moeras- en Ruw Walstro, Stijve ogentroost, Tormentil, Pijpestrootje, Rondbladvig wintergroen en Knopbies. Volgens de opzichter kwam hier tien jaar geleden nog Parnassia voor. Op overgangen naar droog duingrasland is het Maanvarentje en Geelhartje te vinden.

Een nieuw milieu voor freatofyten werd gecreëerd toen enkele jaren geleden een vijver werd gegraven ten behoeve van de eendenjacht. Helaas zijn de oevers erg steil geworden, waardoor onkruiden en planten van storingsmilieus de bovenaan zijn gaan voeren. Hier-tussen komen enkele pionierplanten van matig voedselarme, vochtige grond voor n.l. Strandduizendguldenkruid, Waterpunge, Late zegge en Duinrus.

Duinweilanden

De weilanden brengen niet veel nieuws. Over het algemeen wordt er veel bemest en de beweiding is meestal intensief. Kenmerkend is het regelmatig voorkomen van o.a. Gewoon guichelheil, Kleine brandnetel en het forse Jacobskruiskruid. Op enkele plaatsen staat de vegetatie onder invloed van het grondwater en daar groeit o.m. Vijfvingerkruid, Grasmuur, Veenwortel en Drienerfzegge. In een nat weiland, dat tegen de bebouwing van Egmond aan Zee ligt, groeien verder nog Grote ratelaar, Padderus en Slanke waterbies. De plassen die op dit weiland tot laat in het voorjaar blijven staan, vormen een uitstekende broedplaats voor Rugstreeppadden.

*aan het grondwater gebonden plantesoorten (5)

Weiland in de Six-duinen (foto Cor ten Haaf)

Struwelen

Direkt achter de zeereep komt het Duindoorn-Vlierstruweel, in kleine oppervlakten goed ontwikkeld voor. Onder beide naamgevingen de struiken groeit Fijne kervel, IJle dravik, Bitterzoet en de bleke vorm van Vogelmuur, die tegenwoordig als aparte soort wordt opgevat. Op een enkele plaats is de Gewone boksdoorn te vinden, een verwilderende soort, die evenals Bitterzoet tot de Nachtschade-achtigen behoort.

Meer landinwaarts is een ontwikkeling naar het soortenrijkere Duindoorn-Ligusterstruweel te bemerken. De struiklaag wordt aangevuld met Wilde Liguster, Eenstijlige meidoorn, Hondсроos, Egelantier en Zuurbes. In de kruidlaag verschijnen Hondstong, Asperge, Ruig viooltje en Kleine winterpostelein. Plaatselijk zijn de Duindoorns overgroeid met Heggerank, en op vochtige plaatsen vinden we o.a. Konin-ginnekruid, Drienerfzegge en Gelderse roos. Uitgestrekte struwelen zijn in de duinen van Six niet te vinden, zij blijven beperkt tot smalle zomen langs het bos en rond cultuurlandjes. De "verrijkende" invloed van deze landjes op de struwelen, uit zich in het voorkomen van een groot aantal onkruiden.

Bossen

In het Zegeveld komen enkele natuurlijke Duinberkenbossen voor. De boomlaag bestaat voornamelijk uit Zachte berk, Zwarte els, Gewone esdoorn, Wilde lijsterbes en Zomereik. In de ondergroei komen we vooral planten van droge zure bossen, droge voedselrijke bodem en planten van voedselrijke zomen tegen: Smalle en Brede stekelvaren, Gladde witbol, Drienerfmuur, Breedbladige wespenorchis, Gewone hennepnetel en Gewoon nagelkruid. Het grootste bosje is plaatselijk vochtig, we vinden er een groot aantal freatofyten, w.o. Galigaam, Pijpestroetje, Addertong en Gewone wederik. Bomen en struiken zijn op sommige plaatsen overgroeid met Wilde kamperfoelie en Hop.

De binnenduintrand is begroeid met bos, waarin stinseplanten en planten van droge voedselrijke bossen een belangrijk aandeel hebben. Iep, Zomereik, Gewone esdoorn, Grauwe en Witte abeel en Beuk bepalen

hier het beeld. Op vochtiger plaatsen vinden we ook Zwarte els en Gewone es. De bodem is dicht begroeid met kruiden van voedselrijke zomen, waaronder Robertskruid, Fluitekruid, Look zonder look, Stinkende gouwe, Dagkoekoeksbloem en Hemelsleutel. Hiertussen treffen we op sommige plaatsen Stinkende ballote, Voorjaarszonnebloem, Pijpbloem en Klimop aan. In de struiklaag vallen enkele soorten van natte bossen en struwelen op, het zijn Sporkehout, Aalbes, Kruisbes en Wilde kardinaalsmuts.

BROEDVOGELS

Over de vogelbevolking van de duinen van Six is weinig bekend. Door de strenge bewaking komen er vrijwel geen vogelaars. In het voorjaar van 1979 is, voor zover bekend, de eerste zeer globale inventarisatie van de broedende soorten gehouden. Aan de hand van deze gegevens wordt een schets gegeven van de broedvogelbevolking. Door het globale karakter van de inventarisatie worden geen aantallen opgegeven.

In de zeereep broeden enkele paren Holenduiven, Boom- en Kuifleeuwerikken. Vooral de Boomleeuwerik is de laatste decennia in Nederland sterk achteruit gegaan en wordt beschouwd als een bedreigde soort (6).

In het grote en rustige centrale duinterrein komen relatief grote aantallen Wulpen, Paapjes, Tapuiten en Roodborsttapuiten tot broeden. Het zijn allemaal soorten die min of meer open vegetaties nodig hebben.

Rond de kleinschalige bouwlandjes komen kenmerkende soorten voor als Witte kwikstaart en Patrijs. In de hagen en struwelen rondom de bouwlandpercelen broeden Boompieper, Geelgors, Kneu, Grasmus, Rietgors, Braamsluiper en mogelijk zelfs een Grauwe klauwier. Door deze bouwlandjes en hagen komen er achter de zeereep soorten tot broeden die normaliter meer in de binnenduintrand voorkomen.

Rondom de jachtputten in het noordelijk deel staan een paar vochtige berkenbosjes met een weelderige ondergroei van Brandnetel en Fluitekruid. Hier broeden Houtsnip, Bosrietzanger, Kleine barmsijs, Rietgors en op-

Nachtsilene, voorkomend in schrale graslanden

vallend veel Nachtegalen.

Bij de putten zelf broeden Wilde eenden, Meerkoeten, een paartje Kleine plevieren en mogelijk een paartje Wintertalingen. Begin juni worden er Berg-eenden met jongen gezien.

In het noordoostelijk deel en langs de binnenduintrand ligt een smalle strook bos met een gevarieerde broedvogelbevolking met o.m. Ransuil, Grote bonte specht, Boompieper, Gekraagde roodstaart, Grote lijster, Braamsluiper, Spotvogel, Tuinfluiter, Putter, Boomkruiper en Grauwe klauwier.

Er zijn waarnemingen die er op wijzen dat er mogelijk een paartje Blauwe kiekendieven gebroed heeft. Behalve in het Zwanewater broeden ze niet meer in de duinen op het vasteland. Tot 1967 broedden ze nog wel incidenteel in het zuidelijker gelegen Noordhollands Duinreservaat (N.H.D.).

In vergelijking met het N.H.D. valt in de Six-duinen de grote oppervlakte open duingebied op. Het N.H.D. bestaat voor ongeveer 30% uit bos terwijl dat in Six nog geen 10% is.

Door de strenge bewaking is het duin zeer rustig gebleven. De voor dit terreintype kenmerkende broedvogels, Wulp, Tapuit, Paapje en Roodborsttapuit, broeden er in een grote dichtheid.

Voor Wulpen is aangetoond dat bij toename van de rekreatiedruk

het aantal broedparen achteruit gaat (7). Dit verband is ook, zij het minder eenduidig aange- toond voor Tapuit en Paapje. Omdat het hier om een van de laatste stukken rustig, open duingebied gaat is de recreatie- gevoeligheid van deze soorten een belangrijk gegeven voor ver- anderingen van gebruik of beheer.

VERANDERINGEN

In de nabije toekomst moeten een aantal planologische beslis- singen genomen worden die voor de natuurlijke en landschappe- lijke situatie van de duinen van Six grote gevolgen hebben. Het terrein valt in het streek- plan Noord-Kennemerland dat mo- menteel wordt herzien. In het voorjaar van 1980 is, vooruit- lopend op het ontwerp-streekplan, de nota Ontwikkelingsmogelijkhe- den verschenen (8). In de loop van 1982 wordt het definitieve streekplan vastgesteld. Voor de beschrijving van de (mogelijke) veranderingen zijn we uitgegaan van de nota Ontwikkelingsmoge- lijkheden.

Woningbouw

In de nota wordt de woning- behoefte van Egmond in de pe- riode 1980-'92 gesteld op 950 en tussen 1992-2000 nog eens 150. Om in deze behoefte te voorzien worden een aantal bouwlokaties genoemd, waaronder één grote van 540 woningen, de "Noordlob". Deze lokatie grenst aan de noordkant van Egmond aan Zee en knabbelt bijna 40 hek- tare van de Six-duinen af. Bij realisering van de Noordlob verdwijnen een groot aantal bouwlandjes (het zeedorpenland- schap) en de groeiplaats van een groot aantal zeldzame planten als Bitterkruidbremraap, Ruw gierstgras en Oor- en Kegel- silene. In de huidige situatie dient het huisjes en bouwland- jesterrein als buffer voor het rustige gebied. Als dit wordt bebouwd schuift het bufferge- bied op, ten koste van het nu nog rustige duingebied.

In de gemeente Egmond zijn andere, kleinere bouwplaatsen voorhanden die eerder voor be- bouwning in aanmerking komen en voor een groot deel en de be- behoefte kunnen voorzien, zoals Egmond-West, Egmond aan de Hoef- Mossenlaan en, in mindere mate, Luilaantje. Gezien de grote

- NOORDELIJKE ONTSluitINGSWEG
- VARIANT FIETSPAD
- - - VOORGESTELDE VARIANT N.A.M. PIJP
- - - ANDERE VARIANTEN N.A.M. PIJP
- ▨ UITBREIDING "NOORDLOB"
- ▤ HUIDIGE VERBLIJFSRECREATIE
- BOORPLATFORM
- ▩ PARKEERPLAATS (LIGGING NIET EXACT)

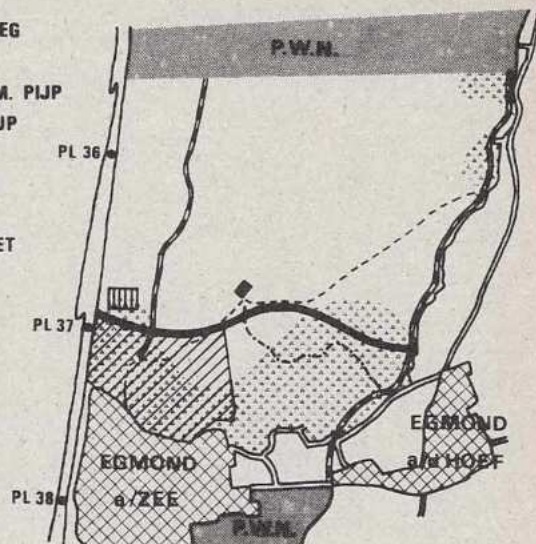
C. bedreigingen en aantastingen

landschappelijke en natuurweten- schappelijke waarden die in het geding zijn is het nog maar de vraag of woningtekort voor Eg- monds eigen behoefte persé binnen de gemeentegrenzen moet worden opgelost. Het is het bekijken waard of een deel van de Egmond- se woningzoekenden misschien el- ders bijvoorbeeld in Limmen, aan een woning geholpen kunnen wor- den.

Vanuit natuur- en landschappe- lijk oogpunt is de Noordlob on- aanvaardbaar. De door de gemeente verworven grond dient door de provincie te worden overgenomen en het hele terrein dient in het bestemmingsplan Duingebied te worden opgenomen.

Dagrekreatie

Voor Egmond wordt een stei- ging van het *strandbezoek* ver- wacht van 15.000 (1973) naar 16.000 (1990). Omdat de meeste strandgangers met de auto komen (64%) ontstaan op mooie zonnige dagen in Egmond aan de Hoef en Egmond aan Zee verkeersproblemen. Voor de recreatie wordt in de nota een nieuw strandontslui- ting voorgesteld met een par- keerterrein voor ongeveer 1500 auto's. Er zijn twee mogelijk- heden geopperd, een slag ten zuiden van Egmond die door het N.H.D. gaat. De andere mogelijk- heid is een slag ten noorden van Egmond door de duinen van Six langs de rand van de evt. Noordlobbebouwing. De gemeente wil liefst beide strandslagen. Het zal hier weinig betoog be- hoeven dat uit duinbehoudsover- wegingen iedere nieuwe slag met parkeerterrein ongewenst is, helemaal omdat het een voorzie-

ning betreft die aan een klein aantal, zeer drukke dagen opti- maal wordt gebruikt. Bovendien lost een nieuwe ontsluiting de verkeersproblemen in Egmond aan Zee niet op maar trekt alleen 1500 extra auto's aan.

Volgens verschillende provin- ciale nota's zijn er in de dui- nen van Six twee nieuwe *fiets- paden* nodig. In de nota Ontwik- kelingsmogelijkheden staat dat een fietspad langs de duinrand van Egmond naar Bergen in een grote behoefte voorziet. Wij zijn het er wel mee eens dat de situatie daar nu voor fietsers onplezierig is, maar het hangt er van af of het pad *door* of *langs* de binnenduinrand word gelegd. De binnenduinrand be- staat uit een smalle strook afwisselend bos met o.m. een aantal stinseplanten. Het gaat hier om de laatste stukken bin- nenduinrand waardoor nog geen verharde weg loopt. Een aan- vaardbaar alternatief is om het pad langs de duinrand te leggen op grond die nu voor bollen- teelt wordt gebruikt. In het provinciale fietspadenplan is ook een dwars door de duinen lopend fietspad opgenomen. Dit pad betekent een verstoring van het huidige rustige gebied. Mocht er ooit een doorgaande fietsroute noord-zuid gemaakt moeten worden dan verdient het binnenduinrandtracé een duide- lijke voorkeur.

Verblijfsrecreatie

In de zuidwest- en zuidoost- hoek en in de noordoostpunt staan in totaal ongeveer twee- honderd vakantiehuysjes. De verblijfsrecreatie is onder on-

gecontroleerde omstandigheden ontstaan en in 1976 is een saneringsplan opgesteld. De bedoeling is om alle huisjes op een, volgens het saneringsplan, landschappelijk aanvaardbare plaats te concentreren, het zogeheten Nollengebied. Om het financieel haalbaar te maken mag voor ieder gesaneerd huisje één huisje extra gebouwd worden. Als de operatie is voltooid is de verblijfsrecreatie wel gekoncentreerd maar ook verdubbeld. Met de uitvoering van het plan is gelukkig nog weinig vordering gemaakt. Hopenlijk kan verder overleg ertoe leiden dat deze ongewenste verdubbeling uitblijft.

Boorlokatie

In 1964 heeft de NAM door een proefboring aangetoond dat er gas onder de duinen van Six zit. De boorlokatie bestaat uit een geasfalteerd terrein van zestig bij honderd meter met daaromheen een tweeënehalf meter hoog hek. Om dit gas te kunnen exploiteren heeft de NAM in december 1980 een aanvraag ingediend om door de duinen een leiding aan te mogen leggen. Hoewel het voorgestelde tracé zoveel mogelijk in de bestaande paden is geprojecteerd moeten er toch een aantal duinruggen met een kwetsbare vegetatie worden doorgraven. Het is o.i. het beste om de leiding in de berm van de bestaande asfaltweg naar Egmond aan Zee te leggen.

Dit betekent wel meer pijplengte en extra kosten maar veel minder schade aan het kwetsbare plantendek.

Eigendom

In de nota Ontwikkelingsmogelijkheden staat dat het vanuit rekreatief oogpunt wenselijk is om particulier duin te verwerven en aan het N.H.D. toe te voegen. In de beheersnota van het Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland, de beheerder van het N.H.D., staan woorden van gelijke strekking.

Gezien het huidige beheer en de doelstellingen van het PWN zal evt. aankoop van de Sixduinen een aantal veranderingen in het beheer teweegbrengen. Het gebied zal verder worden ontsloten voor de recreatie, wat ten koste zal gaan van de nu nog rijk vertegenwoordigde broedvogels van het open duingebied als Wulp, Tapuit, Paapje en Roodborsttapuit. Bovendien bestaat de kans dat de nu in het zuidelijk deel bestaande stuif- en treedschade aan de vegetatie zich verder zal uitbreiden.

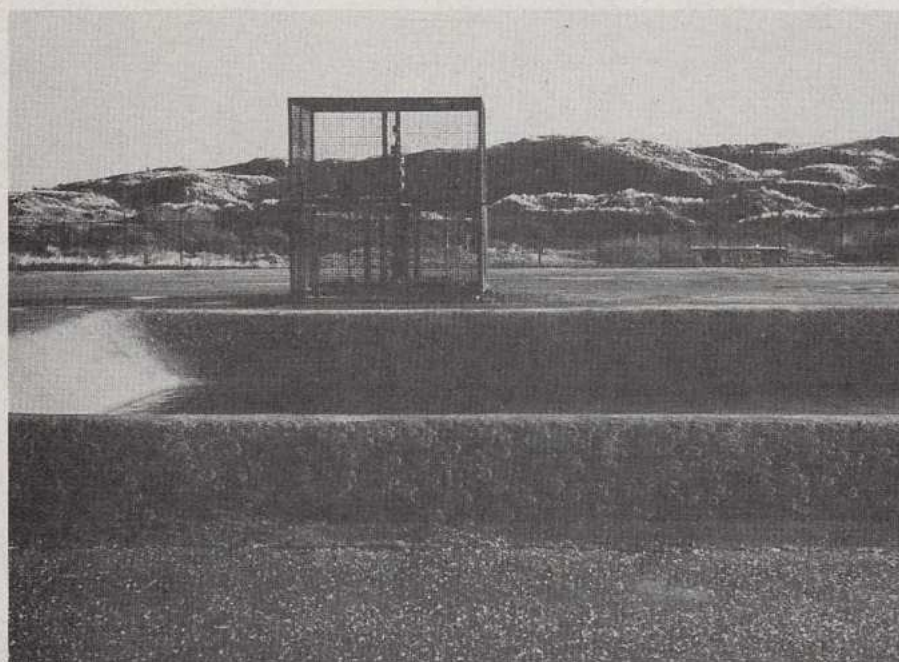
Het PWN streeft er naar om alle tuinbouw-activiteiten uit het duin te weren. Het beëindigen van het gebruik van de bouwlandjes zou vanuit cultuurhistorisch en botanisch oogpunt een verarming zijn.

Het beëindigen van de particuliere jacht daarentegen zal vanuit natuurwetenschappe-

lijk oogpunt waarschijnlijk een verbetering zijn. Hoewel het PWN geen voornemens heeft om hier waterwinactiviteiten te ontplooiën is het gevaar altijd aanwezig dat, het planologisch nu al mogelijke, gebruik als waterwingebied ooit in de praktijk wordt gebracht.

LITERATUUR

- (1) T.W.M. BAKKER, J.A. KLIJN & F.J. VAN ZADELHOFF, 1979. Duinen en duinvalleien. Pudoc, Wageningen.
- (2) -----, 1979. Basisrapport T.N.O.-Duinvalleien. Deelrapport Camperduin-Egmond. T.N.O., Delft.
- (3) E.J.M. ARNOLDS & R. VAN DER MEIJDEN, 1976. Standaardlijst van de Nederlandse flora. Rijksherbarium, Leiden.
- (4) V. WESTHOFF & A.J. DEN HELD, 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. Zutphen.
- (5) G. LONDO, 1975. Nederlandse lijst van hydro-, freato- en afreatofyten. RIN-rapport.
- (6) R.M. TEIXERA, 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. S.O.V.O.N., 's-Graveland.
- (7) A.N. VAN DER ZANDE, T. VAN TILBURG, A.J. POPPELAARS & H.A. UDO DE HAES, 1980. Openluchtrecreatie en de dichtheid van enkele broedvogels in de duinen. Recreatievoorzieningen 1980: 26-29 en 66-69.
- (8) PROVINCIAAL BESTUUR VAN NOORD-HOLLAND, 1980. Nota van Ontwikkelingsmogelijkheden in Noord-Kennemerland. Haarlem.

Het boorplatform van de N.A.M. (foto Cor ten Haaf)